

Til:

Alle kommuner i Norge

03.05.2023

OPPFORDRING TIL Å HINDRE HOGST I YNGLETIDEN

NOAH – for dyrs rettigheter vil med dette oppfordre kommunene til å ikke tillate hogst i skogen i den sårbare tiden hvor mange dyr og fugler er i gang med å få unger. I vårmånedene ligger fugler på egg, mens hare, rådyr, elg, ekorn og andre dyr har nyfødte unger. NOAH understreker at det er i strid med dyrevelferdsloven å hensette dyr i hjelpeløs tilstand uavhengig av dyreartenes status som truet eller livskraftig. Det er også ulovlig etter naturmangfoldloven å skade dyr og deres reir, bo eller hi. Det er viktig å huske at det ikke er kun skogbruksloven som aktørene og myndighetene må forholde seg til, men at all aktivitet i skogen som kan berøre ville dyr må skje i samsvar med andre lover som er gjeldende i Norge. Av disse lovene står dyrevelferdsloven og naturmangfoldloven sentralt.

Norsk PEFC Skogstandard

I tillegg til lovverket skal skogeiere forholde seg til Norsk PEFC Skogstandard (Programme for the Endorsement of Forest Certification - PEFC-standard). Ifølge PEFC-standard skal hver skogeier ha en skogbruksplan hvor det skal dokumenteres at minst 5 % av det produktive skogarealet forvaltes som biologisk viktige områder. Det er presisert i standarden at i tillegg til nøkkelbiotoper og skog vernet som naturreservat eller nasjonalparker, kan skogeier velge blant arealer av forskjellige skogtyper for å oppfylle arealkravet hvor tiurleiker og andre viktige viltbiotoper og hekkelokaliteter for rovfugl og ugler går inn i valgmuligheter.¹ I april 2019 var det vedtatt noen endringer til PEFC-standard hvor det presiseres at det legges vekt på å unngå skogsdrift i perioden mai, juni og juli i skog av spesiell betydning for fuglelivet, som eldre (hkl. 4 og 5) sjiktet lauvtredominert skog. Dette gjelder kun maskinell hogst og berører ikke hogster hvor det foreligger underskrevet kontrakt datert før 30. april 2019.²

Det står dermed klart at PEFC-standard dessverre kun er opptatt av å ivareta en liten brøkdel av dyrelivet i yngletiden, og næringens egne regler er langt fra å sikre at hekkende fugler og fuglereir er beskyttet fra ødeleggelse, for ikke å nevne andre dyr som har unger nå. Det at næringen følger opp PEFC-standard er dermed på ingen måte ensbetydende med at hogst skjer i samsvar dyrevelferdsloven og naturmangfoldloven. Av denne grunn oppfordrer NOAH kommuner til å bruke sin lovpålagt rett og forpliktelse til å ikke tillate, eller stanse, hogstarbeid som kan komme i strid med kravene om beskyttelse av ville dyr i yngletiden i de nevnte lovene.

Herunder går NOAH kort igjennom det relevante regelverket og håper at miljøansvarlige i kommunene kan få nytte av innspillet slik at yngletidsfredningen opprettholdes i de kommende månedene mai, juni og juli som er den mest sårbare tiden for ville dyr.

¹ <https://www.pefc.no/var-standard/norsk-pefc-skogstandard>

² https://www.pefc.no/news_articles/nye-retningslinjer-knyttet-til-hogst-i-fuglenes-hekkesesong

Oversikt av regelverket som gjelder beskyttelse av ville dyr ved hogst

Ifølge skogbruksloven § 8 andre ledd har kommunen rett til å å nekte hogsten eller sette vilkår for hvordan hogsten skal gjennomføres «*Om ein hogst blir planlagt eller skjer i strid med denne lova, reduserer eigedommen sitt produksjonsgrunnlag vesentleg, eller kan få uheldige verknader for miljøverdiane*».

Ifølge skogbrukslovens § 8 er skogeier forpliktet til å ta hensyn til miljøverdiene og det er her henvist til naturmangfoldloven hvor den sentrale bestemmelsen er § 15 som fastsetter det generelle forvaltningsprinsippet av biologiske mangfoldet i Norge. Naturmangfoldloven § 15 første ledd andre punkt lyder følgende:

Ved enhver aktivitet skal unødig skade og lidelse på viltlevende dyr og deres reir, bo eller hi unngås.

Videre er det fastsatt i § 4 i skogbruksloven at skogeier skal passe på at alle tiltak i skogen blir gjennomført i samsvar med lov og forskrift. Ifølge § 22 er det straffbart å bryte forpliktelsene i § 8 (som inneholder begrensninger fastsatt i naturmangfoldloven).

Viltlevende dyr som er omtalt i naturmangfoldloven omfatter alle ville dyr, og ikke bare de som befinner seg i en art som er kategorisert som truet. Etter forarbeidene til endringer i naturmangfoldloven Prop. 118 L (2015-2016):

Forbudet mot påføring av unødig skade og lidelse gjelder i dag for alle viltlevende dyr og deres reir, bo eller hi. Det er etter departementets syn lite ønskelig at dette forbudet innsnevres til å bare gjelde truede arter, slik en høringsinstans foreslår. Dette vil innebære en betydelig svekkelse av prinsipper som har ligget fast siden viltloven ble vedtatt i 1981, og vil være uheldig både fra et naturmangfolds- og dyrevelferdssynspunkt.

Selv om skogbruksloven ikke henviser til dyrevelferdsloven, gjør også bestemmelsene i denne loven, særlig § 3 og § 14, seg gjeldende for skognæringen ved alle sine aktiviteter:

§ 3. Generelt om behandling av dyr

Dyr har egenverdi uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker. Dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger.

§ 14. Særskilte forbud

Det er forbudt å:

.....

b) hensette dyr i hjelpeløs tilstand,

.....

Det er videre omtalt i forarbeidene Prop. 118 L (2015-2016):

Når det gjelder innspillet om dyrevelferdsloven, er departementet enig i at denne loven er relevant for dette saksfeltet. Dyrevelferdsloven gjelder for alle dyr, også viltlevende. Den inneholder en rekke spesifiserte bestemmelser om bl.a behandling av dyr, i tillegg til en generell bestemmelse i § 3 om at dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger.

Lagmannsretten kom i kongeørn-saken til at bestemmelsen i naturmangfoldloven § 15 første ledd annet punktum utgjorde et selvstendig straffesanksjonert påbud, og ikke bare en forlengelse eller et supplement til første punktum. Retten viste bl.a til uttalelsen i Ot.prp.nr.52 (2008–2009) s. 384 andre spalte der det heter at «Bestemmelsen kan f.eks. innebære at trær hvor vilt har sitt reir i yngletiden ikke hogges unødvendig [...]».

Også naturmangfoldlovens § 15 første ledd tredje punkt er relevant for denne saken som lyder følgende:

Likeledes skal unødig jaging av viltlevende dyr unngås.

I forarbeidene til endringer i naturmangfoldloven Prop 161 L (2012-2013) er det uttalt følgende om den bestemmelsen:

Vurderingen av om en aktivitet innebærer unødig jaging må vurderes bl.a ut fra dyrevelferdshensyn, vedkommendes behov for å gjennomføre den aktuelle aktiviteten og hvorvidt en mer skånsom fremgangsmåte kan benyttes. Som eksempel kan nevnes trening av hund for jakt- og ettersøksformål. Aktiviteten i seg selv vil ikke generelt rammes av bestemmelsen, men slik aktivitet i viltets yngletid eller andre sårbare perioder, kan innebære unødig jaging. Denne type trening må da gjennomføres på andre tidspunkter i stedet.

Selv om omtalen er gitt i en annen sammenheng, illustrerer det godt at en aktivitet som kan gjennomføres utenfor viltets yngletid, ikke bør igangsettes i yngletiden. Ellers vil man komme i strid med loven.

Oppsummert er det i strid både med naturmangfoldloven og dyrevelferdsloven å drive med hogst i fuglenes hekketid / dyrs yngletid. Det er ikke kun skogeiers, men også kommunens ansvar å vurdere hvorvidt disse bestemmelsene vil bli opprettholdt eller brutt ved en planlagt hogst, og dersom det er fare for at fuglene og andre dyr utsettes for skader og lidelser, må hogsten ikke gjennomføres, nektes eller begrenses.

Konklusjon

NOAH mener at kommunene er forpliktet til å sikre håndheving både av naturmangfoldloven § 15 og dyrevelferdsloven §§ 3 og 14, og at vurderingen av hvorvidt hogst skjer i samsvar med disse lovene ikke kan overlates kun til grunneiere/skogeiere. Når det er fare for at dyr og fugl utsettes for unødige påkjenninger og belastninger, må kommunen nekte hogsten, jf. skogbruksloven § 8 andre ledd.³

Med vennlig hilsen

NOAH – for dyrs rettigheter v/

Siri Martinsen
Leder og veterinær

Katrin Vels
Jurist

³ Byrden om å vise at en slik fare ikke oppstår ved hogst, ligger hos aktøren som vil gjennomføre hogst.